

Utemeljitev krsta v Svetem Duhu v Svetem pismu in praksi Cerkve v prvih stoletjih

Janez Krstnik je napovedal Jezusa kot tistega, ki bo »krstil v Svetem Duhu«

V vseh štirih evangelijih (Mt 3: 1-12; Mk 1: 1-8; Lk 3: 3-18; Jn 1: 22-34) Janez Krstnik Jezusa predstavi kot tistega, ki bo krstil s Svetim Duhom in ognjem. Medtem ko je Janez Krstnik označil Jezusa kot Božjega Jagnjeta, ki bo odvil grehe sveta, poudarja Jezusovo bistveno vlogo, namreč da bo krščeval v Duhu. (*»Jaz vas krščujem v vodi za spreobrnjenje; toda on, ki pride za menoj, je močnejši od mene in jaz nisem vreden, da bi mu nosil sandale. On vas bo krstil v Svetem Duhu in ognju. Velnico ima v roki in počistil bo svoje mlatišče. Svoje žito bo spravil v kaščo, pleve pa sežgal z neugasljivim ognjem.«* (Mt 3,11-12)).

Papež Benedikt XVI. Je označil dogodek Binkošti kot »krst v Svetem Duhu«, ki ga je naznanil Janez in ga je obljubil Jezus. Jezusovo »celotno poslanstvo je bilo usmerjeno v to, da ljudem podari Božjega Duha. . . na izjemen način, kot slap, ki lahko očisti vsako srce, ugasne plamen zla in vname ogenj Božje ljubezni na svetu. Apostolska dela predstavljajo Binkoštni dogodek kot izpolnitev takšne obljube in zato kot krono celotnega Jezusovega poslanstva. "

Jezus napove »Očetovo obljubo« in »moč od zgoraj«.

Jezus je v prikazovanjih po vstajenju razlagal Sveto pismo svojim učencem in pojasnjeval kako je bilo potrebno, da »Mesija trpi in vstane od mrtvih tretji dan in da se bo v Njegovem imenu oznanilo vsem narodom spreobrnjenje v odpuščanje grehov.« (Lk 24,13-35) **Naročil jim je, da naj ne odhajajo iz Jeruzalema dokler ne prejmejo »obljube mojega Očeta ki je nad vami; ostanite v mestu, dokler ne boste odeti v moč z višave.«** (Lk 24,44-49)

Navodila ob vnebohodu

Luka v Apostolskih delih pripoveduje, da je tik preden se je Jezus odšel k Očetu in s tem dokončal svoja prikazovanja po vstajenju, **učencem ponovno naročil, naj ne odidejo iz Jeruzalema, ampak počakajo na Očetovo obljubo o kateri so ga slišali govoriti; zakaj Janez je krščeval z vodo, vi pa boste v nekaj dneh krščeni v Svetem Duhom.** Odziv učencev je bil tipičen, človeški, saj so spraševali Jezusa, če je prišel čas, da bo obnovil Izraelovo kraljestvo. Tudi Jezus je odgovoril tipično, v svojem slogu; ne odgovarja neposredno na njihovo vprašanje, odvrta jih od njihove radovednosti. Njihovo pozornost obrača na to, kar jim je pravkar povedal. **»Ni vaša stvar, da bi vedeli za čase in trenutke, ki jih je Oče določil v svoji oblasti. Toda prejeli boste moč, ko bo Sveti Duh prišel nad vas, in boste moje priče v Jeruzalemu in po vsej Judeji in Samariji ter do skrajnih mej sveta.«** (Apd 1: 1-12)

Binkoštni dogodek in Petrova interpretacija

Ob judovskem prazniku binkošti, ki je bil prvotno festival »prvih sadov«, in kasneje povezan s prejetjem 10. Božjih zapovedi na gori Sinaj, so bili učenci v »zgornji sobi«, in molili za božje vodstvo pri izbiri naslednika Juda, ko se je zgodil izreden Binkoštni dogodek. **Zunanja manifestacija (vidna in slišna): zvoka, silnega viharja in pojava ognjenih plamenov je signalizirala globoko notranjo izkušnjo, ki se je izražala v pogumnem pridiganju, s čudežnim pridiganjem v mnogih jezikih pred množico, ki je lahko slišala učence govoriti v svoj v lastnih jezikih in razglašanje »mogočnih Božjih del«.** Raniero Cantalamessa povzema več cerkvenih očetov in to opisuje kot »trezno omamo«.

Evangelist podaja vpogled v to, kaj se je tam dogajalo, namreč z navedbo nekaterih tam navzočih opazovalcev, da so se apostoli »napili novega vina« (Apd 2: 1-4, 12).

Peter je vstal in odločno zanikal, da so pijani (zato je Pavel pozneje kristjane v Efezu opomnil: »*Ne opijanajte se z vinom... ampak se napolnajte z Duhom.*« Ef. 5: 18) in pojasnil, da kar vidijo in slišijo, ni nič manj kot izpolnitev tega kar je bilo napovedano po prerokih, Božjega Mesijanstva.

Binkošti so ime praznika, v katerem se je zgodil »dogodek«; Krst v Svetem Duhu pa je izraz, ki ga Jezus in apostoli dejansko uporabljajo za bistvo tega, kar se je zgodilo.

Razširitev/nadaljevanje krsta v Svetem Duhu v prvi Cerkvi: Samarija (Apd 8: 14-19)

Evangelist Luka v tem dogodku razvija misel, da **apostoli pričakujejo, da bo vsaka nova skupina spreobrnjencev prejela enako izkušnjo (vidno in slišno), torej doživela krst v Svetem Duhu, kot so to doživeli učenci na praznik binkošti.** Ko je novica dosegla apostole, namreč da je »*Samarija sprejela Božjo besedo*«, so poslali Petra in Janeza, ki sta »*molila za njih, da bi sprejeli Svetega Duha, ker še ni prišel na nobenega od njih; samo krstili so se v imenu Gospoda Jezusa. Potem sta nanje položila roke in prejeli so Svetega Duha.*« Luka poudarja, da ko je čarodej Simon» videl, da prejemajo Duha s polaganjem rok apostolov«, je poskušal ta dar kupiti od apostolov ... (Apd 8: 14-19) Tako kot pri prvih »binkoštih«, so vidna znamenja prihoda Svetega Duha, karizmatične manifestacije, zaradi česar se navzoči opazovalci čudijo.

Razširitev/nadaljevanje krsta v Svetem Duhu v prvi Cerkvi: Kornelij in njegovi domači (Apd 10,42-48)

Peter je s po vodstvu Svetega Duha prišel v hišo pogana Kornelija, rimskega upravitelja, katerega je tudi Duh pripravil, da je sprejel obisk in sporočilo Petra. **Peter Korneliju in navzočim razlaga o Kristusovem odrešenju, in ko še govori, Sveti Duh pade na vse, ki so poslušali Petrovo besedo.** Judovski kristjani, ki so bili s Petrom, so bili presenečeni, da se je Sveti Duh razlil tudi na pogane, ker so jih lahko slišali govoriti v jezikih in slaviti Boga. To je bil prelomen trenutek za prvo Cerkev, saj je to začetek evangeliziranja poganov. Kar se je zgodilo učencem na dan binkošti, ko so bili krščeni v Svetem Duhu, se je zdaj dogajalo Korneliju in njegovim domačim. Petrova gotovost, da je prav, da krstijo te pogane temelji na vidnem zaznavanju, skozi vidne kazalnike - govorjenje v jezikih in poveličevanje Boga – znamenje, da so bili krščeni v Duhu, prav tako kot so bili apostoli na Binkošti. To je bil za njih znak, da je Jezus spet prisoten, in da krščuje v Svetem Duhu. (Apd 10,42-48)

Petrova obramba zaradi krsta poganov: spomni na Jezusove besede

Peter je razumljivo kritiziran zaradi krsta poganov. **V svojo obrambo opiše očitno »padec« Svetega Duha na pogane, izkušnjo, ki je ni mogel zanikati; in se potem spomni teološke razlage: »Spomnil sem se besede Gospoda, kako je rekel:« Janez je krščeval z vodo, a vi pa boste krščevali s Svetim Duhom.**« Peter nato izjavlja, da če je Bog dal »isto darilo« za pogane, kot njim, kako bi lahko on oviral to, kar Bog dela. Kritika se je spremenila v hvalo, ko so tudi druge priče pričevale, da se je Bog resnično odločil, da bo tudi poganom podaril Svetega Duha, saj so bili očitno krščeni v Duhu, na enak način kakor apostoli! (Apd 11,15-18)

Razširitev/nadaljevanje krsta v Svetem Duhu v prvi Cerkvi: Efez (Apd 19,1-7)

Pavel se sreča s skupino »učencev« v Efezu, vendar je opazil, da jim nekaj manjka (ZNANO TUDI V NAŠIH ŽUPNIJAH !!!). Vpraša jih, če so prejeli Svetega Duha, ko so prejeli vero. Pavel odkrije, da niso nikoli niti slišali za Svetega Duha, ampak so bili krščeni s krstom pokore Janeza Krstnika. Pavel pojasnjuje, da je Janez pripravljaj pot za Jezusa in jih krstil v Jezusovem imenu. »*Ko pa je Pavel položil nanje roke, je prišel na njih Sveti Duh, in govorili so v jezikih in prerokovali.*« (Apd 19,1-7) Pavel tako »dopolni sliko«, kaj to pomeni biti nezadostno evangeliziran in katehiziran. Učencem omogoči, da se pridružijo Jezusu prek krsta in se napolnijo z Duhom. Ponovno vidimo oprijemljiv, vidna znamenja, ki spremljajo krst v Svetem Duhu. V tem primeru je omenjen govor v jezikih in prerokovanje.

Pomembno je poudariti, da vsi ti zapisi v Novi zavezi kažejo o stalni skrbi apostolov (vodstva Cerkve), da vsaka nova skupina spreobrnjenec doživi v isto izkušnjo Svetega Duha, kot so jo oni doživeli na Binkošti. Torej za širjenje evangelija je bilo ključno, da so vsi imeli isto izkušnjo kot apostoli na Binkošti; ne smemo pričakovati nič manj tudi v drugih, manj pomembnih okoliščinah. Torej je treba vsa pričevanja o dogodkih v Apostolskih delih in Pismih brati kot značilno »kulturo binkošti«.

Če navedemo samo iz pisma Galačanom:

»O nespametni Galačani (Slovenski kristjani), le kdo vas je uročil, ko je bil prav vašim očem prikazan Jezus Kristus, in sicer križani? Rad bi izvedel od vas samo tole: ste prejeli Duha zaradi del postave ali zaradi vere v to, kar ste slišali? Tako nespametni ste? Začeli ste z Duhom, zdaj pa končujete z mesom? Ste toliko pretrpeli zaman? Ko bi vsaj bilo zaman! Mar ta, ki vam daje Duha in dela med vami čudeže, to dela zaradi del postave ali zaradi vere v to, kar ste slišali?« (Gal 3: 1-5)

Ponavljajoče napolnjevanje/izlitje Svetega Duha v prvi Cerkvi

Ker so bili prvi verniki soočeni s hudim preganjanjem (pretepanja, zapor, tudi smrt), so samozavestno prosili Boga za drznost in nadnaravno moč, ki je potrebna za opravljanje njihovega poslanstva, kljub tako hudemu nasprotovanju.

»In zdaj, Gospod, glej, kaj grozijo, in daj, da bomo tvoji služabniki z vso srčnostjo oznanjali tvojo besedo! Iztegni roko, da se bodo dogajala ozdravljenja in znamenja in čudeži v imenu tvojega svetega služabnika Jezusa!« In ko so odmolili, se je stresel prostor, kjer so bili zbrani; in vsi so bili polni Svetega Duha in so z vso srčnostjo oznanjali Božjo besedo.« (Apd 4,29-33)

Krst v Duhu, kot je predstavljen v Novi zavezi, je opis dogajanja ob uvajanju v krščansko vero. Kot smo videli pri "Binkoštih v Samariji" (Apd 8) in "Binkoštih poganov" (Apd 10), – gre za vstop v krščanstvo s krstom v Svetem Duhu. Izkušvena dimenzija krščanske iniciacije - Krsta v Svetem Duhu - je nekaj običajnega, je normativna, kar običajno spremljajo manifestacije karizmatičnih darov Svetega Duha. Noben dar se ne izpostavlja kot "potreben" znak krsta v Svetem Duhu, saj so vsi običajni.

Pavel, na primer opominja Timoteja »da znova razplameniš Božji milostni (karizme) dar, ki je v tebi po polaganju mojih rok.« (2Tim 1,6)

Pregled razpoložljivih dokazov iz prakse prvih osmih stoletij Cerkve, dokazuje, da zakramente uvajanja v krščanstvo pogosto zaznamujejo znamenja, manifestacije karizmatičnih darov Svetega Duha (Montague in McDonnell: *Fanning the Flame – Baptism in the Holy Spirit and Christian Initiation*).

Nekaj primerov omembe krsta v Svetem duhu pri Cerkvenih očetih v prvih stoletjih:

Tertulijan (c. 160-c.225)

Takole se obrne na novokrščence, ki bodo vstopili na območje, kjer bodo vsi slavili evharistijo: »Torej, blagoslovljen, za katere čaka Božja milost, ko prideš iz najbolj svete kopeli novega rojstva, ko prvič razprostreš roke v hiši svoje matere (Cerkve) s svojimi brati, vprašaj svojega Očeta, prosi svojega Gospoda, za poseben dar njegove dediščine, za razdelitev karizem, ki tvorijo dodatno, osnovno lastnost (krsta). "Vprašajte," pravi, "in boste prejeli." Pravzaprav ste iskali in vam bodo dane. "

Hilarij iz Poitiera (c. 315-367)

"Mi, ki smo se ponovno rodili skozi zakrament krsta, doživljamo veliko veselje, ko v nas čutimo pravo žuborenje Svetega Duha." Ta izkušnja ni nič nenavadnega za Hilarija. Drugje piše: »Med nami ni nikogar, ki od časa do časa nebi čutil dar milosti Duha.« Piše tudi o izkušnjah karizem: »Da bi imeli vpogled v skrivnosti vere, smo sposobni prerokovati in govoriti z modrostjo. Postajamo trdni v upanju in sprejemamo darove zdravljenja.«

Hilarij to piše v zadnjih letih svojega življenja. Vendar ga spomin na izkušnjo uvajanja v krščanstvo kot odraslega, nekaj let nazaj, še vedno vznemirja.

Ciril Jeruzalemski (c. 315-387)

Ciril dvakrat govori o prerokovanju kot Božji svetlobi, ki posveti na sedanost. Pravi: »Vsak naj se pripravi, da prejme nebeško darilo (prerokbe),« in »Dajajte Bogu, da boste vredni karizme prerokovanja.« V zadnjem navodilu pred uvajanjem Ciril nagovarja katehume: »Moje zadnje besede ljubljene, v tem navodilu so besede spodbude, ki vse vas pozivajo, da pripravite svoje duše za sprejem nebeških karizem.«

Gregor iz Nice (329-389)

Nekoč škof v Carigradu, postavi karizme preroštva v krščansko uvajanje.

Janez Krizostom (347-407)

Predstavlja sirsko liturgijo v Antiohiji, čeprav je bil sam, tako kot Ciril Jeruzalemski, grško govoreč. Po njegovem mnenju je apostolska cerkev sprejela karizme v začetni liturgiji: »Kdor se je krstil takoj, je govoril v jezikih in ne samo v jezikih, ampak mnogi so prerokovali; nekateri so delali številna druga čudovita dela. Med drugimi karizmami, ki so jih prejeli na iniciaciji v apostolski dobi, sta bila dar modrosti in zdravljenja. Vsaka cerkev je imela mnogo tistih, ki so prerokovali.«

Vendar se je kasneje Krizostom tudi pritožil: »Karizme so že davno minile. V mnogih pogledih se ohranja samo znamenja tega starodavnega blagostanja.«

Razlogov zakaj je praksa krsta v Svetem Duhu ugasnila je veliko:

- prehod na krst dojenčkov,
- kot odziv cerkvenega vodstva na Montanizem in njegove preroške ekscese,
- rast krščanstva, ki je v 4. stoletju postala državna vera, in s tem množičen prihod spreobrnjenec iz različnih praks, ki so različno iskreno vero sprejemali in živeli,
- znižanje standardov za pristop h krstu,
- slaba priprava (kerigmatično oznanilo) je pomenila upadanje izkušnje Duha in njegovih darov,
- prisvojitvev, oz. pripis darov in milosti Svetega Duha posvečenim, tistim, ki so bili bolj "izkušeni",
- povezovanje karizem s posebno svetostjo, namesto "razdelitve vsakemu".

Dejstvo je, da krst v Svetem Duhu in manifestacija karizem, ni le izbirna, osebna izkušnja ali nekaj, kar je povezano z določeno duhovnostjo ali gibanjem, ampak nekaj, kar je bistveno za celovit vstop v krščansko občestvo, torej nekaj normalnega/običajnega za celotno Cerkev.

Izkušanje moči Svetega Duha, ki se manifestira v različnih karizmah, ni ena od duhovnosti ali pobožnosti v Cerкви. Krst v Svetem Duhu ne pripada zasebni pobožnosti, temveč, kot je pokazano, je del redne liturgije Cerkve; tudi ni specifična ali last samo karizmatične preнове. Krst v Svetem Duhu je edinstveno darilo, ki ga karizmatična prenova prinaša Cerкви. Zato krsta v Svetem Duhu ne smemo identificirati s katero koli skupino ali gibanjem. . . ker je vedno bil, od apostolskih časov, in tudi je normalen del življenja Cerkve!

Nič več in nič manj. Če tega danes v Cerкви ni, oziroma je premalo navzoče, pomeni, da današnje stanje v Cerкви ni normalno.